

FÅ MASSER AV LYS MED EN LYSSJAKT

En lyssjakt kan forandre rommet totalt og øke hele husets verdi.

Et loftsrom trenger ikke å være en hindring for å få lys ned gjennom taket. **Takvinduer slipper inn masser av dagslys**, men det krever en lyssjakt å få det gjennom loftet og ned i huset.

Takvinduer i et mørkt rom med loft over er kanskje ikke det første du tenker på. Men det er faktisk mulig å slippe lyset inn ved å bygge en lyssjakt. Det er ikke det enkleste prosjektet, men fordelene med mer lys er store.

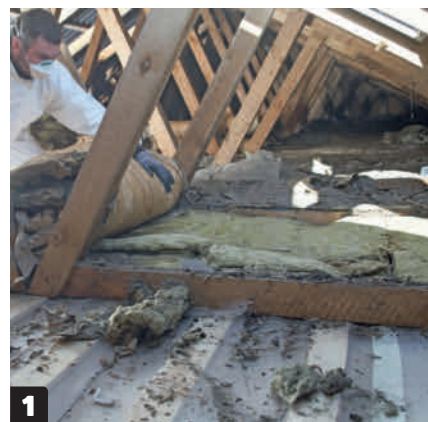
Før du setter i gang, bør du rådføre deg med en byggingeniør eller en arkitekt. Ikke bare for å finne den optimale plasseringen av vinduene, men også for å sikre at de nødvendige endringene i takkonstruksjonen blir utført riktig.

Her er det allerede installert to takvinduer mellom to takstoler, med en frilagt takbjelke mellom. I artikkelen kan du se hvordan den isolerte lyssjakten bygges. □

Hull i taket

Før du starter stikksagen, må du bestemme hvor hullet i taket skal sitte og hvor stort det skal være. Hvis det er plass, er det en god idé å lage en eller flere skrå flater fra taket og opp til vinduene. Dette skaper en større åpning og reflekterer mer lys direkte inn i rommet. Som regel må du imidlertid lage sidene loddrette.

Begynn med å skjære ut et hull som er mindre enn det endelige hullet. Da bevarer du litt dampsperre å jobbe med, med mulighet for en nøyaktig tilpassing senere.

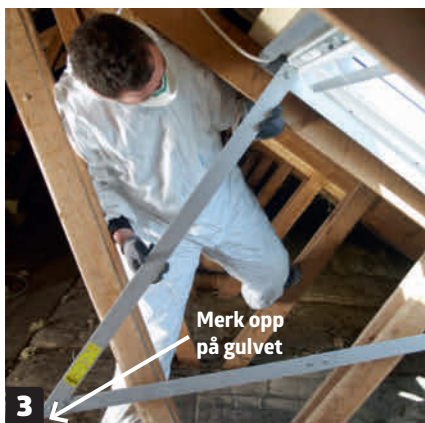

Fjern isolasjonen mellom takstolene i det området hullet skal lages. Dette er to vinduer, og det fjernes isolasjon mellom takstolene der de er plassert. Husk maske og hansker.

Merk opp i taket loddrett under hjørnet av alle noter

i takvinduene. Bruk et kort vater, og forleng det med et bord, slik at du rekker helt ned.

I toppen av vinduet flukter du ned til gulvet fra hjørnet på alle noter med en stor vinkel. Lag eventuelt din egen vinkel av tre bord. Bor ned gjennom taket etter alle de åtte markeringene du har laget.

Sag hull i taket etter markeringene på den midterste takstolen. De siste stumpene tak, spikerslag og tengene (Y) på den midterste takstolen brytes av med et brekkjern.

Gjør Det Selv

VANSKELIGHETSGRAD

Dette prosjektet krever en del erfaring, fordi det må gjøres om på takkonstruksjonen.

LETT

VANSKELIG

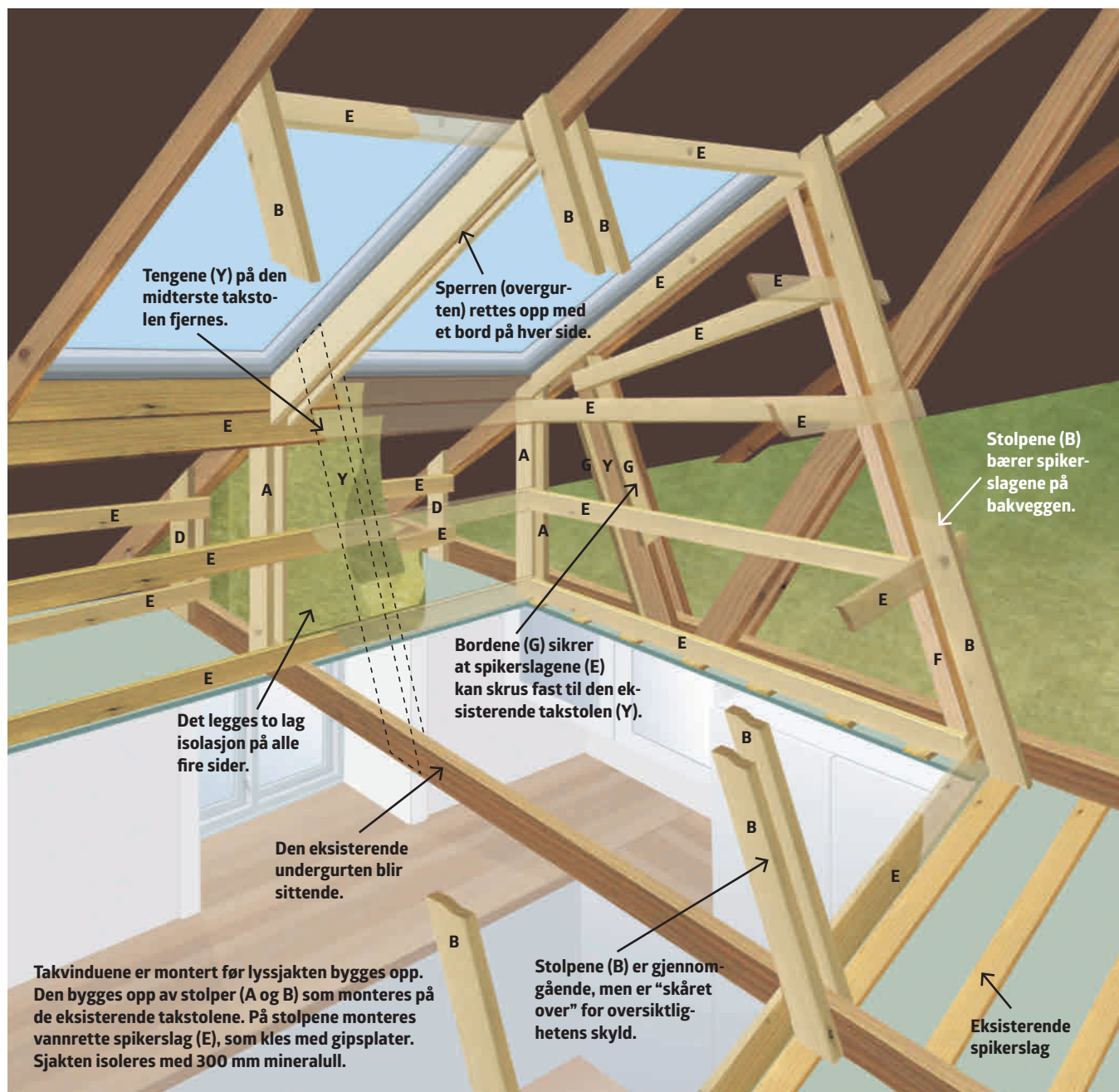
TIDSFORBRUK

Når takvinduene er montert, skal du bruke 4-5 dager på lyssjakten.

PRIS

Vinduer 15-20.000 kroner. Øvrige materialer cirka 6000 kroner.

MATERIALER

23 x 98 mm justert forskaling:

- Stolper (A, B, D og G) samt avstandsklosser
- Spikerslag (E)

36 x 68 mm lekter/rekker (eller 48 x 48 mm lekter):

- Stolper (F) og diverse forsterkninger

Dessuten:

- Dampsperreplast, 0,2 mm
- Dampsperreteip

- 13 mm gipsplater, 90 x 244 mm med to sparkelkanter (til kledning av sidene i lyssjakten)
- Gipsskruer (til ett lag gips på tre)
- 150 mm mineralull i plater
- Akrylfugemasse
- Sparkelhjørner
- Sparkelmasse
- Stålvinkler

SPESIALVERKTØY

- Stor vinkel • Gipshøvel • Multikutter
- Platesaks • Rullestillas

Husk ventilasjon

Det skal ALLTID være en ventilasjonsspalte langs takfoten. Den skal ikke blokkeres av isolasjonen, så lag en ekstra støtte ved takfoten, slik at isolasjonen ikke kan skyves for langt inn under taket.

Lyssjakten skal ikke stenge for luften, så sørg for at luften kan sirkulere uansett hvor mye plass den tar på loftet. Husk at lyssjakten skal være isolert på alle sider.

Spikerslag og isolasjon ved taket

Nå skal du isolere og sette på spikerslag, som gipsplatene kan sitte på.

Festet til spikerslagene bygges opp av loddrette stolper (A) i bunnen av vinduet, og stolper (B) vinkelrett på vinduet i toppen. Stolpene settes fast til takstolene, to på midten og en i hver side. Stolpene kles med vannrette spikerslag (E). Utenpå spikerslagene skrues hjørnestolper (F).

På hjørnestolpene skrues spikerslagene til langsiden. På midten understøttes de med bord (G) på takstolene.

Mål ned fra innerste kant av vinduets bunnet ved hjelp av et par korte vatre. Lag en markering på takstolen loddrett under noten i begge sider. Skru på et rett bord for å markere den ene siden av lysåpningen.

Plasser de loddrette stolpene (A) så langt inn at det er plass til spikerslag og gips mellom stolpen og lysåpningens ytterkant (hjelpbordets kant). Her totalt 36 mm.

De skrå stolpene (B) vinkles ned til takstolen. Stolpene plasseres på samme måte som stolpene (A), 36 mm forskjøvet for noten i vinduet, i en 90 graders vinkel i forhold til vinduene.

Isoler under vinduet før spikerslagene (E) monteres. Lag først en ekstra støtte, som plasseres på stolpene (D) 30 cm bak forkanten av stolpene (A). Det sikrer at det blir ventilasjon bak isolasjonen.

Monter på samme måte spikerslag på den motstående siden ut mot loftsrommet. Legg deretter isolasjon på baksiden, det vil si vekk fra lyssjakten.

Isoler bak og mellom stolpene (A) med to lag 150 mm mineralull. Sammenføyningene forskyves mellom de to lagene.

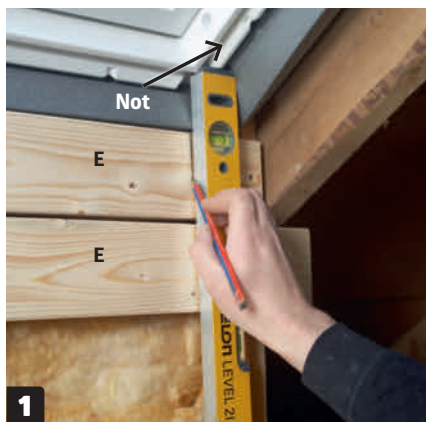
Skrus spikerslagene (E) vannrett på stolpene (A) og (B) mellom takstolene i topp og bunn, og deretter minst et spikerslag for hver 45 cm derfra. Begynn nedenfra.

Spikerslag og isolasjon fortsatt

Når de vannrette spikerslagene (E) er montert ut mot taket på stolpene (A) og på den motsatte (skrå) flaten ut mot loftsrommet på stolpene (B), skal det spikerslag på sidene.

Først settes loddrette hjørnestolper (F) opp mot taket, deretter skrå hjørnestolper (F) som går vinkelrett ut fra toppen av vinduene og helt til gulvet.

Deretter skrues det på lange spikerslag (E). De understøttes på midten med stolper (G) som festes til takstolene (Y).

1 **Marker den innerste kanten av noten** på spikerslaget (E). Hold et vater på kanten av noten, og markér på spikerslaget i begge sider, både på de loddrette og de skrå spikerslagene ut mot loftsrommet.

2 **Mål 3,6 cm ut i forhold til streken**, og lag en ny strek loddrett på spikerslaget (E). Da har du nøyaktig plassering av hjørnestolpen (F). Gjenta i de andre vindushjørnene.

3 **Sett nå opp de to loddrette hjørnestolpene (F)** etter merket, slik at de sitter ned langs spikerslagene (E). Monter de skrå hjørnestolpene (F) ut mot loftsrommet på samme måte.

4 **Skrus spikerslagene (E) på sidene.** Fest bordene til hjørnestolpene (F). Begynn med et vannrett i bunnen og et skrått som følger vinduet i toppen.

5 **De mellomliggende spikerslagene (E) skrues på** med maksimalt 45 cm mellom dem. Understøtt bordene med en eller flere stolper (G) på takstolen (Y).

Resten av lyssjakten isoleres.

Du kan gjøre dette før du gipses sjakten, eller du kan vente til rett etterpå. Tilpass isolasjonen med en isolasjonskniv og fest den med ståltråd på kryss og tvers.

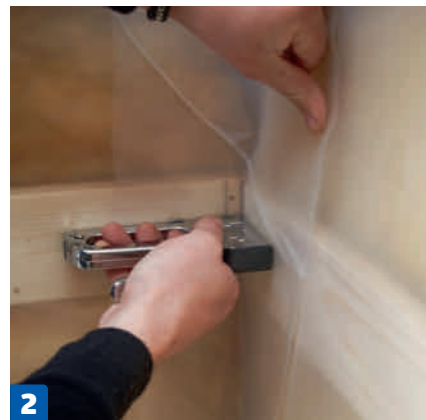
Dampsperre

Nå skal dampspærren stiftes fast og overlappinger forsegles med dampsperreteip. Dette sikrer at fuktig, varm luft fra innsiden av huset ikke slipper ut gjennom veggen og kondenserer på det kalde loftet.

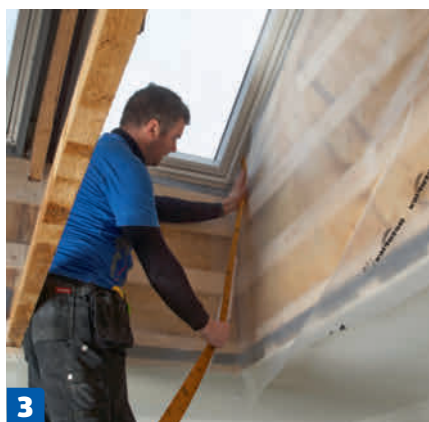
Hullet i taket kan deretter tilpasses i kantene. Hvis du gjør dette nå, før du kler med gipsplater, blir det enklere å justere og montere gipsplatene. Jobben gjøres best med en multikutter som kan holdes tett inntil underlaget og skjære i flukt med spikerslaget.

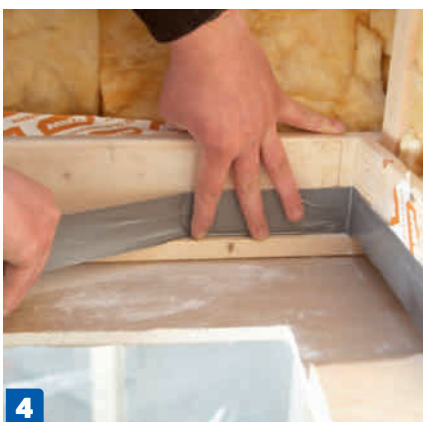
1 Skjær til den nye dampspærren. Lengdene skal overlappe hverandre med minst 15 cm. Dampspærren skal nå helt ned til bunnen av noten i vinduene og kan gjerne henge 10-15 cm under taket.

2 Stift fast dampspærren. Press plastfolien helt ut i hjørnene, og gi den et skudd eller to med stiftepistolen, slik at den holder seg på plass til du får på gipsen. Sett små biter dampsperreteip over stiftene.

3 Teip sammen alle lengder. Bruk en spesiell dampsperreteip til ustøttede skjøter. Teipen plasseres midt i skjøten slik at den har godt feste i begge lengdene.

4 Bøy den gamle dampspærren opp på det nederste spikerslaget. Fest den med stifter og teip. Bruk gaffateip på utsiden slik at multikutteren ikke skader dampspærren.

5 Skjær takhullet endelig til. Følg vinkelen på det nederste spikerslaget (E) med en multikutter. Skjær hele veien gjennom, både på langs og på tvers.

Mer informasjon på gjoerdetselv.com

Alt om dampsperre

Dampsperrrens tetthet er avgjørende for et prosjekt som dette. Du kan lese mye mer om dampsperrer og montering på nettsidene våre.

Kjøp av multikutter

Til oppgaver som dette, der du må kunne skjære tett inntil bord, lister og vegger, er en multikutter uunnværlig. På nettsidene våre finner du de siste testene vi har gjort av multikuttere.

Tett alle sprekker med akrylfugemasse hvis du har fått perforert den gamle dampspærren eller har sprekker ved vanskelige overganger, for eksempel mot takstolene.

Gips på sperre mellom vinduene

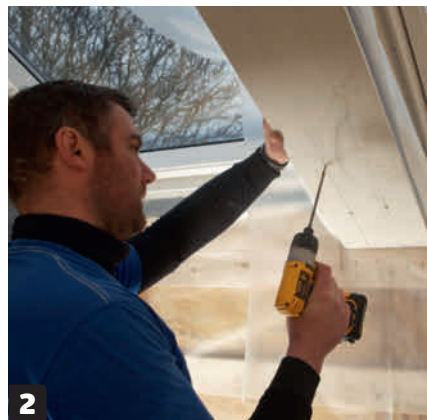
Begynn med å kle den skrå sperren mellom vinduene med gips, og husk å legge en dampsperre rundt sperren. Deretter kles alle fire sider.

De 90 cm brede gipsplatene monteres loddrett. Unngå å ende opp med en sparkelkant i hjørnene. Skjær bordene slik at de får en hel kant her.

La gipsplatene stikke litt ut under taket, og vent med den endelige tilskjæringen av underkanten.

1 Rett først opp sperren med et spikerslag på begge sider. Bordene kappes med et skrått snitt i endene og justeres slik at de har samme høyde og flukter med vinduene.

2 Skru fast en strimmel gips under sperren inn i spikerslagene (E). Gipsen skal ha samme bredde som avstanden mellom yttersidene av notene på vinduene. Husk dampsperre bak gipsen.

3 Legg inn en stålvinkel langs kantene i begge sider, etter at du har fylt hulrommet med isolasjon. Vinkelen plasseres mellom gipsen og dampsperran. Skru den fast gjennom gipsen.

4 Sett gipsplate på sidene. Legg først dampsperran på plass. Både gips og dampsperre skal klemmes opp i noten på vinduet.

5 Skru fast platene gjennom vinklene. Trykk platen godt opp i noten, og skru den fast. Dampsperran kobles på dampsperran i begge ender med dampsperreteip.

6 Tilpass gipsplatene. Gi sidene et snitt med hobbykniven langs bunnplaten, og brekk av kanten. Den siste finishen kan du klare med en gipshovel.

Husk sparkelhjørner på gipsen

Sparkelhjørner av metall eller plast sørger for at gipsplatekantene holder i mange år.

Gipsplater er altfor myke og porøse til å tåle de påkjenningene en kant uunngåelig vil bli utsatt for i årenes løp.

I tillegg sørger sparkelhjørnene for en skarp overgang mellom to gipsplater.

Sparkelhjørnene må overspar- kles slik at de blir helt skjult.

Gipsplater på de store flatene

Nå går det plutselig fort. Alle loddrette hjørner på sjakten forsterkes med stål-vinkler før gipsplatene skrues fast. Vær nøye med målene, og husk at det ikke skal være sparkelkanter på gipsplatene i hjørnene. Du må skjære dem av.

Vær nøye med å sparkle kanter og skjøter slik at det ikke blir buler eller kanter noe sted – de blir nemlig veldig synlige når filt og maling påføres.

1 **Forsterk innvendige hjørner** med stålvin-kler. Klipp til fire vinkelstykker slik at de pas-ser i lengden, og sett dem fast i hjørnene med dampsperreteip.

2 **De store platene i sidene skråskjæres.** Mål opp, og bruk en smyginkel og et langt rett vater eller en rettholt når mål og vinkel skal overføres til gipsplatene.

3 **Monter de små loddrette gipsplatene,** og lag sammenføyingen rundt den gamle bjelken som er bevart. Den slipes og males senere. La platene være så store at de stikker ned 5-10 cm under taket.

4 **Skjær til alle platene, slik at de flukter med taket.** Når alle gipsplatene er montert i lyssjakten, skjærer du av dampspennen med hobbykniven.

5 **Gipsplatene skjæres til etter taket.** Igjen bruker du hobbykniven. Skjær gjennom pappen på den ene siden, knekk platen og glatt etter med en gipsføvel.

6 **Sparkelhjørner monteres.** For å få helt jevne og sterke kanter monteres sparkel-hjørner. Avhengig av type limes, skrues eller stiftes de på.

7 **Til slutt sparkles alle plateskjøter** med sparkelmasse og armeringspapir eller armeringsnett. Skjøtene sparkles og slipes flere ganger før du kan lime filt på alle flatene.